

DET TALTE ORD GÆLDER

Talepunkt til brug for Forsvarsministerens besvarelse af samrådsspørgsmål E, Forsvarsudvalget, den 5. november 2015

Eva Flyvholm (EL) har den 8. oktober stillet Samrådsspørgsmål E i regi af Forsvarsudvalget.

”Ministeren bedes redegøre for, hvad der gøres for at registrere og afdække de konsekvenser, koalitionen bombninger har for civilbefolkningen i Irak og Syrien, og om der gøres tilstrækkeligt for at få overblik over antallet af dræbte og sårede civile. Herunder bedes ministeren redegøre for koalitionen undersøgelser af et angreb i Irak 30. august 2015, hvor der frygtes at have været civile tab, jf. forsvarrets udmelding herom den 3. september 2015. Samrådsspørgsmålet har tidligere været stillet i folketingsåret 2014, jf. udvalgsforkortelsen alm. del - samrådssp. G.”

- Jeg vil starte med at besvare den første del af samrådsspørgsmålet – hvad der gøres, og om der gøres tilstrækkeligt, for at registrere og afdække konsekvenserne for civilbefolkningen af koalitionen bombninger i Irak og Syrien.
- Jeg vil gerne indlede med at understrege, at formålet med den internationale koalitions luftkampagne i Irak og Syrien er at bekæmpe ISIL og dermed ultimativt bidrage til, at færre civile bliver ofre for ISIL’s brutale og barbariske overgreb og drab af civilbefolkningen.
- Både fra dansk og fra koalitionen side har der fra starten af indsatsen været stort fokus på at håndhæve krigens love og på at beskytte civilbefolkningen i både Irak og Syrien, hvilket bl.a. fremgår af koalitionen magtanvendelsesdirektiv. Der er desuden en klar bevidsthed i koalitionen om, at beskyttelse af

civilbefolkningen er en central forudsætning for at kunne opnå de overordnede militære og politiske målsætninger i kampen mod ISIL.

- Derfor gennemfører koalitionen også udelukkende luftangreb mod militære mål, der er blevet udpeget og godkendt på baggrund af en meget grundig proces, der skal sikre, at der kun rammes legitime militære mål, og at risikoen for følgeskader, herunder civile tab, minimeres. Konkret betyder det, at der kun gennemføres luftangreb, hvis sandsynligheden for civile tab er meget lille. Er grundlaget ikke godt nok, så gennemføres missionerne ikke.
- Udover at håndhæve strenge standarder for målgodkendelse lægger koalitionen også stor vægt på præcision i de gennemførte angreb. Der bruges således dygtige piloter, der bl.a. er trænet i at undgå følgeskader, ligesom der anvendes præcisionsvåben, som kan ramme målene med stor nøjagtighed, hvilket begrænser risikoen for utilsigtede følgeskader og civile tab.
- Koalitionens luftangreb er desuden genstand for en grundig evaluering med det formål at vurdere effekterne af de enkelte angreb, herunder også muligheden for civile tab. Disse

evalueringer foretages på baggrund af forskellige efterretninger herunder videomateriale fra angrebet samt andre former for overvågning og rekognoscering mv. Det var i en sådan forbindelse, at der opstod mistanke om mulige civile tab som følge af det danske luftangreb den 30. august, hvilket jeg vil komme tilbage til senere. Der er således i koalitionen betydelig opmærksomhed på at undersøge konsekvenserne af koalitionsens luftindsats for civilbefolkningen i både Irak og Syrien.

- Ud over den faste evaluering af risikoen for civile tab i forlængelse af de enkelte koalitionsangreb, foretager koalitions hovedkvarteret også en løbende monitorering af åbne kilder, herunder lokale aviser og sociale medier, med henblik på at vurdere luftkampagnens effekt. Koalitionen har oplyst, at den desuden har et positivt samarbejde med og modtager og behandler henvendelser og oplysninger fra mange forskellige organisationer – herunder regeringer, FN, Human Rights Watch og andre internationale organisationer og NGO'er.
- Forsvaret har oplyst, at koalitionen tager alle påstande om civile tab alvorligt og behandler og evaluerer alle rapporter og

påstande om mulige civile tab nøje - uanset kilden.

Troværdigheden af de enkelte oplysninger bliver grundigt analyseret ud fra al tilgængelig information, og der tages på den baggrund stilling til, hvorvidt en videre undersøgelse skal iværksættes.

- Såfremt en påstand om mulige civile tab vurderes troværdig, indleder koalitionen efterfølgende en videre opfølgende undersøgelse heraf. Det er koalitionsledelsen i US Central Command, der har ansvaret for at forestå disse undersøgelser – typisk med hjælp fra koalitions partnere.
- Koalitionen gennemfører løbende sådanne undersøgelser af påstande om civile tab i forbindelse med luftkampagnen. Siden luftkampagnens start og frem til starten af november 2015 har koalitionen undersøgt i alt 101 beskyldninger om mulige civile tab, og har på den baggrund gennemført i alt seks undersøgelser. Én undersøgelse af et amerikansk angreb den 5. november 2014 i Syrien har konkluderet, at der sandsynligvis er sket civile tab. Herudover pågår der lige nu fem igangværende undersøgelser.
- Koalitionens undersøgelser af civile tab er baseret på alt tilgængeligt materiale, herunder – men ikke begrænset til –

videomateriale fra koalitionen fly, efterretningsdata, koalitionsstyrker på jorden og i luften, åbne medier og civile enkeltpersoner. Koalitionen samarbejder også i videst muligt omfang med kompetente lokale irakiske myndigheder.

Desuden vil informationer fra uafhængige organisationer, herunder menneskerettighedsorganisationer og NGO'er, ligeledes kunne indgå som en del af vurderingsgrundlaget. Såfremt nye oplysninger kommer frem i en afsluttet sag, vil den blive åbnet på ny.

- Ifølge de oplysninger, jeg har modtaget fra Forsvaret og fra koalitionen er der således i koalitionen en endog meget stor opmærksomhed på, hvilke konsekvenser luftkampagnen mod ISIL har for befolkningen i både Irak og Syrien. Beskyttelse af civilbefolkningen er som nævnt et helt centralt hensyn og ses som en forudsætning for at kampen mod ISIL kan vindes på langt sigt. Hensynet til civilbefolkningen skinner igennem både når det drejer sig om udpegningen og godkendelsen af militære mål, i forbindelse med gennemførelsen af de enkelte angreb samt i de efterfølgende undersøgelser af mulige civile tab. Dette står i stærk kontrast til ISIL's brutale kampmetoder og bevidste taktik med at ramme eller gemme sig blandt lokalbefolkningen.

- Vi ved også, at civile tab er en reel risiko, når der gennemføres angreb fra luften, også selvom man i koalitionen gør, hvad man kan for at undgå det. Men vi er nødt til at huske, hvad det er for en fjende vi står over for, og at alternativet – altså at undlade at angribe ISIL og give dem uhindret spil – vil være meget værre for civilbefolkningen.
- Samtidig er vi nødt til at erkende, at situationen på landjorden i både Irak og Syrien er særdeles kompleks. Vi ved, at der ud over koalitionen er mange aktører, der gennemfører kamphandlinger – både fra luften og på landjorden. Og vi ved også, at det ikke er alle, der lever op til de samme standarder for beskyttelse af civile som koalitionen gør. Dette skaber desværre en tragisk og meget fortvivlet situation for mange civile i både Irak og Syrien, som jeg naturligvis finder dybt beklagelig.
- Jeg dog samtidig overbevist om, at koalitionsens indsats til bekæmpelse af ISIL er med til at gøre en positiv forskel, som også i sidste ende vil være til gavn for civilbefolkningen i de to lande.

- Jeg vil nu gå videre med besvarelsen af samrådets andet spørgsmål og redegøre for koalitionen og Forsvarets undersøgelser af det danske luftangreb den 30. august, som gav anledning til mistanke om civile tab, jf. Forsvarets udmelding herom den 3. september 2015.
- Som bekendt offentliggjorde Forsvaret den 3. september 2015, at danske F-16-fly under et angreb mod godkendte mål i den 30. august, muligvis havde forårsaget civile tab. Koalitionen og Forsvaret har foretaget en grundig undersøgelse af hændelsen og har på den baggrund konkluderet, at der med overvejende sandsynlighed ikke har fundet civile tab sted i forbindelse med det pågældende luftangreb. Dette er ligeledes blevet offentliggjort på Forsvarets hjemmeside.
- Jeg vil endvidere gerne henvise til, at der den 2. oktober blev gennemført en fortrolig briefing for udenrigsordførere og forsvarsordførere, herunder dagens spørger, hvor omstændighederne omkring hændelsen og de efterfølgende undersøgelser heraf blev grundigt belyst. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der under den fortrolige briefing blev givet klassificerede oplysninger både om udførelsen af selve angrebet og om de efterfølgende undersøgelser heraf. Af

hensyn til operationssikkerheden vil det ikke på et åbent samråd være muligt at gå i detaljer om alle de forhold, som blev belyst den dag.

- Det danske luftangreb den 30. august blev indledt efter ønske fra koalitionen hovedkvarter og var godkendt af militære repræsentanter for den irakiske regering og af det såkaldte danske Red Card Holder-team, inden det blev sat i gang. Jeg kan supplerende oplyse, at angrebet fandt sted i det nordlige Irak, i et område der både på daværende og nuværende tidspunkt kontrolleres af ISIL.
- Under angrebet blev der anvendt to bomber, og tre ud af de i alt fire personer, der var til stede i området, samt et køretøj, blev ramt. Mistanken om, at der kunne være tale om mulige civile tab, opstod på baggrund af den efterfølgende gennemgang af det videomateriale, som de danske F-16-fly optog under selve operationen.
- Videomaterialet viser fire personer og et køretøj. I en del af videomaterialet bliver der foretaget handlinger, som kan opfattes som ikke værende åbenlyst fjendtlige. Det var denne adfærd, som skabte tvivl om, hvorvidt der kunne være tale om

civile. Den danske styrke videreformidlede på den baggrund øjeblikkeligt sin mistanke til koalitionen lufthovedkvarter, der satte en undersøgelse af hændelsen i gang. Denne undersøgelse er nu afsluttet.

- I forbindelse med undersøgelsen har koalitionen gennemgået alt tilgængeligt materiale fra angrebet. Det drejer sig blandt andet om de to danske F-16-flys fulde videomateriale fra selve angrebet, piloternes egne observationer samt en række andre klassificerede efterretningsoplysninger. Og koalitionen konklusion er klar: Der er med overvejende sandsynlighed ikke tale om civile tab.
- Koalitionen peger i deres undersøgelse på, at de fire personer, der kan ses på videomaterialet, var i gang med at placere vejsidebomber, og således med overvejende sandsynlighed var i gang med at udføre en klar fjendtlig handling. Koalitionen har ikke efterfølgende modtaget henvendelser om civile tab fra lokalbefolkningen i det område, hvor angrebet skete.
- I tillæg til koalitionen undersøgelser har det danske forsvar nøje gennemgået alt materialet såvel som koalitionen konklusioner. Forsvaret er på den baggrund ligeledes nået

frem til, at der med overvejende sandsynlighed ikke har været civile tab. Denne endelige danske vurdering er baseret på en grundig og fagligt velfunderet evaluering foretaget af kompetent og uvildigt personel.

- Jeg er meget tilfreds med, at omstændighederne omkring det danske luftangreb den 30. august nu er blevet grundigt undersøgt, både i koalitionen og af det danske Forsvar.
- Jeg ved, at både koalitionen og Forsvaret har taget sagen uhyre alvorligt og nøje har gennemgået alt tilgængeligt materiale. Jeg værdsætter som minister den seriøsitet og omhyggelighed, der kendetegner både Forsvarets og koalitionsens tilgang til mulige civile tab. Så snart mistanken opstod, blev der med det samme rapporteret hjem herom. Sådan skal det også være, og det er vigtigt, at Forsvaret er så åbne som muligt.
- Jeg er meget tilfreds med Forsvarets håndtering og anser hermed sagen for afsluttet.